

BIJZONDERE WAARNEMINGEN EN VONDSTEN

Een lang Cantharellenseizoen

Termorshuizen, A.J. 2003. A long season for *Cantharellus cibarius*. *Coolia* 46(3):142-144.

In het kader van het NEM-project inventariseer ik sinds 1998 een wegberm in Doorwerth met forse Amerikaanse eiken. De berm werd geselecteerd op basis van de aanwezigheid van de Cantharel (*Cantharellus cibarius*) en het Eekhoorntjesbrood (*Boletus edulis*). De afgelopen herfst was wat betreft de Cantharellen in deze berm bijzonder vanwege het lange fructificatieseizoen: al op 20 mei werden in het terrein op drie verschillende plekken in totaal 15 cantharellen gevonden. Het terrein heb ik die herfst in totaal negen maal bezocht en alleen september (vanwege de droge periode) en december waren cantharellenloos. Tijdens het laatste bezoek op 20 oktober werden nog 23 vruchtlichamen gevonden (zie figuur 1). Daarmee was het seizoen voor de Cantharel dus bijna even lang als het cantharellenloze seizoen. Hoewel ik in de eerdere jaren het terrein niet zo frequent heb bekeken heb ik toch de sterke indruk dat de fructificatieperiode dit jaar wel heel langdurig was, want sinds ik in Doorwerth woon inspecteer ik gedachteloos de berm als ik er langs fiets of wandel, en de aanwezigheid van Cantharellen noteer ik stevast.

Figuur 1. Aantal vruchtlichamen van Cantharel en totaal aantal soorten van mycorriza-vormers in een wegberm met Amerikaanse eik bij Doorwerth, vanaf de eerste dag van waarneming van de Cantharel, 20 mei 2002.

Het jaar 2002 was voor deze wegberm ook het rijkste jaar voor wat betreft overige mycorrizasoorten. Werden in eerdere jaren 12 (1998), 4 (1999), 19 (2000) en 10 (2001) soorten gevonden, in 2002 vond ik er 21 soorten. In de rijke herfst van 2000 werd de

Cantharel ook over een langere periode gevonden (13 juni t/m 22 oktober), terwijl deze periode voor de andere jaren veel korter was (beginnend in augustus en eindigend in oktober). In de armste herfst (1999) werden zelfs helemaal geen Cantharellen gevonden. Goede paddestoelenherfsten (veel soorten) gaan klaarblijkelijk samen met een langdurige fructificatieperiode van de Cantharel. Voor de verschijningsperiode van de Cantharel geven Nauta & Vellinga (1995) op 10 mei tot 10 december; wat dit betreft zijn de gedane waarnemingen niet extreem, maar ik weet niet hoe lang de fructificatie in een seizoen van één mycelium van Cantharel kan voortgaan.

De berm is een genot om te inventariseren (zie tabel 1). Het mag met recht een Amanietenberm genoemd worden. In 2002 werd ik verrast door de Goudplaatzwam (*Phylloporus pelletieri*).

	1998	1999	2000	2001	2002	
Amanita citrina				2	1	Gele knolamaniet
Amanita muscaria	5	13	5			Vliegenzwam
Amanita pantherina		5	2	1		Panteramaniet
Amanita phalloides			1			Groene knolamaniet
Amanita rubescens	21	3	15	1	9	Parelamaniet
Amanita vaginata	21					Grijze slanke amaniet
Boletus edulis	3	1	9	21	4	Eekhoortjesbrood
Boletus chrysenteron	9			14		Roodstelige fluwelboleet
Cantharellus cibarius	50		18	7	55	Cantharel
Chalciporus piperatus			6	7	1	Peperboleet
Cortinarius cinnamomeus			15			Kaneelkleurige gordijnzwam
Cortinarius croceus	5					Geelplaatgordijnzwam
Cortinarius erythrinus					10	Lilastelige gordijnzwam
Cortinarius paleaceus					3	Gewone pelargoniumgordijnzwam
Hebeloma mesophaeum	10		12		7	Tweekleurige vaalhoed
Inocybe cookei			3		50	Gladde knolvezelkop
Inocybe mixtilis			1	2	1	Gele knolvezelkop
Inocybe xanthomelas	3				3	Vale knolvezelkop
Laccaria bicolor			2			Tweekleurige fopzwam
Laccaria laccata	96		51		3	Gewone fopzwam
Laccaria proxima	52					Schubbige fopzwam
Lactarius chrysorrheus			4		1	Zwavelmelkzwam
Paxillus involutus			1		2	Gewone krulzoom
Phylloporus pelletieri					1	Goudplaatzwam
Russula amoenolens			53	13	1	Scherpe kamrussula
Russula fragilis			4			Broze russula
Russula heterophylla	1					Vorkplaatrussula
Russula parazurea			20			Berijpte russula
Russula vesca					2	Smakelijke russula
Russula virescens				3	5	Ruwe russula
Scleroderma citrinum					1	Aardappelbovist

Tabel 1: Soortenlijst van het besproken terrein. De inventarisatie van gordijnzwammen (*Cortinarius* subg. *Telamonia*) is onvolledig.

De berm wordt door de gemeente regelmatig gemaaid en het maaisel wordt afgevoerd. De vegetatie is dan ook erg schraal. Verbazingwekkend is daarentegen dat het klaarblijkelijk grote aantal honden dat net als ik geïnteresseerd is in de wegberm niet de bekende kwalijke effecten van vermisting te zien geeft. Ook keert mijn maag zich om als er in een van de belendende panden een verjaarsfeest is en de wagens achteloos op mijn berm geparkeerd worden. Maar ja, it's all in the game, en wellicht wordt over 20 jaar nog eens ontdekt dat het periodiek parkeren van auto's op wegbermen in combinatie met een bepaalde frequentie van hondenvisites optimaal is voor de mycorrhiza-mycoflora!

Literatuur

Nauta, M.M., Vellinga, E.C. 1995. Atlas van Nederlandse paddestoelen. Balkema, Rotterdam

A.J. Termorshuizen, Doorwerth

Meerdere vindplaatsen van de Kleverige knolamaniet (*Amanita virosa*) in de gemeente Noordenveld (Drenthe)

Koelewijn, C. 2003. More finds of *Amanita virosa* in Noordenveld near Roden (north Netherlands). *Coolia* 46(3): 144.

Op 16 september 2001 werd de Kleverige knolamaniet (*Amanita virosa*), na 15 jaar afwezigheid, door Roel Douwes herontdekt op de oude standplaats in Mensinge bij Roden. Dit gebeurde tijdens een excursie voor tellers in het kader van het paddestoelenmeetnet. Voor de paddestoelenwerkgroep van de IVN-afdeling Roden werd de vindplaats direct een nieuw meetpunt (zie *Coolia* 45 (3) – Nieuwsbrief paddestoelenmeetnet 3).

In 2002 kon de soort al tijdens een van de eerste excursies (23 augustus) genoteerd worden; evenals het jaar daarvoor drie vruchtlichamen. Groot was de verrassing dat die dag op zo'n 100 meter van deze standplaats 3 exemplaren werden ontdekt aan de voet van een rij dicht op elkaar geplante beuken op kale grond; in het andere geval kan gesproken worden van een rommelbosje van beuk en fijnspar met een vrij dikke strooisellaag. Op 20 september vond ik een exemplaar aan de Oude Norgerweg bij Veenhuizen. Dit is een Eiken-Beukenlaan en ook hier betrof het weer een verbond met beuk. De vierde standplaats werd ontdekt tijdens een excursie op 7 oktober, onder leiding van Rob Chrispijn, van de paddestoelenwerkgroep Drenthe. Hier stond één exemplaar op 2 meter van het schelpenpad tussen pijpestrootje in een overgangssituatie naar het Fochteloërveen in een Berken-Zomereikenbos.

Bij deze vondst kon ik het niet laten, een beetje balorig, op te merken dat je er welhaast over struikelde. Dat was voor Piet Kuiper (Haren Gn.) aanleiding om op te merken dat de laatste waarneming voor hem minstens 20 jaar geleden was.

De Kleverige knolamaniet is vooral bekend van het 'bolwerk' in de duinen bij Schoorl en Bergen. Uiteraard kan in de Drentse situatie niet van een bolwerk gesproken worden, de derde en vierde vindplaats liggen respectievelijk 8 en 14 kilometer van Mensinge. Gezien de ontwikkelingen van het afgelopen jaar zijn de verwachtingen voor 2003 wel hooggespannen.

Cees Koelewijn, Roden